

SPOROČILO ZA JAVNOST

Koper, 18. januar 2019

Na javni tribuni v Kopru pozvali k nujnemu izboljšanju položaja znanosti, raziskovalk in raziskovalcev

Znanstveno-raziskovalno središče (ZRS) Koper, Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (KOsRIS) in Shod za znanost, združenje civilne iniciative so **v sredo, 16. januarja 2019, v Pretorski palači v Kopru organizirali javno tribuno z naslovom ZA ZNANOST * ZA SONARAVNI RAZVOJ * ZA NOVE PRILOŽNOSTI**, ki so se je udeležili predstavniki znanstvenih in raziskovalnih ustanov, gospodarstva in politike.

Udeleženci dogodka so znova opozorili na neugodne pogoje za znanost v Sloveniji in pozvali k sistemskim ukrepom. V Sloveniji se raziskovalke in raziskovalci soočajo s pomanjkanjem dolgoročne vizije razvoja znanosti, podporne zakonodaje in vse večjo odvisnostjo od pridobivanja tržnih virov za osnovno raziskovalno delo.

V okviru Shoda za znanost se med drugim zavzemajo za povečanje deleža financiranja iz državnega proračuna na en odstotek BDP, saj je Slovenija s slabim 0,4 odstotka trenutno povsem na repu Evropske unije (EU).

Okroglo mizo so organizirali v Kopru, saj so želeli predstaviti vidik omenjene problematike in možne rešitve za nastalo situacijo tudi na regijski ravni. Minister za izobraževanje **prof. dr. Jernej Pikalo** je na okrogli mizi napovedal, da bi se medresorsko usklajevanje o krovnem zakonu lahko začelo že v januarju.

Uvodne besede je podal **župan Mestne občine Koper Aleš Bržan**: »V veselje mi je, da lahko gostimo tako pomemben dogodek, kot je javna tribuna o znanosti. Brez znanosti ni razvoja, ni gospodarstva, ki ustvari dodano vrednost vsake družbe, kot tudi prihodnosti.« Bržan je izrazil upanje, da bo kopraska občina »ena od tistih, ki bo znatno pripomogla k razvoju znanja in znanosti tudi v bodoče.«

Direktor ZRC SAZU in pobudnik Shoda za znanost **prof. dr. Oto Luthar** je poudaril, da je treba izstopiti iz prepričanja, da je znanost samoumevna »*in ponotranjiti spoznanje, da je brez novih spoznanj in odkritij, tudi samo minimalnih, zaman govoriti o razvoju. Napočil je trenutek, ko je treba to spoznanje preliti v dodatna sredstva in po potrebi tudi v reorganizacijo distribucije teh sredstev. Nujno potrebujemo nov zakon.*«

Direktorica KOSRIS **prof. dr. Sonja Lukanović** je dejala, da je ta prireditev zanjo posebna, saj se odvija v Kopru in ne v prestolnici, kjer je središče raziskovalnih institucij. »*Vsi zagovarjajo, podpirajo raziskovanje in znanost, govorijo, kako sta pomembna za razvoj družbe, ugotavljamo pa, da številke na žalost tega ne potrjujejo. To ni stvar samo ene vlade, ampak stvar usmeritve države. Denarja je enostavno premalo za uspešno in odlično raziskovanje.*«

Minister za izobraževanje **prof. dr. Jernej Pikalo** je nadaljeval z besedami: *»Drugi razvijajo, mi pa smo zgolj inovacijski sledilci. Spadamo v skupino močnih inovatorok Evrope, a če ne bomo močno dvignili sredstev, bomo kmalu padli iz te skupine. Pred nami so inovacijske voditeljice, ki imajo v svetovnem pogledu ključno oziroma osrednjo vlogo in ne polperiferne. Če nam že drugi namenjajo takšno vlogo, se moramo vprašati, kako vidimo same sebe – tudi na tak način? Jaz upam da ne, upam da se vidimo v osrednji vlogi – ne samo v vlogi močnih inovatorok, temveč tudi inovacijskih voditeljic. Povečanje financiranja na en odstotek BDP je cilj, ki ga moramo doseči.«*

Predsednik uprave GEN-I **dr. Robert Golob** je v svojem govoru izpostavil: *»Toliko denarja, kot ga je danes na razpolago v Sloveniji v gospodarstvu ali pa v javnem proračunu, ni bilo že dolgo. Če raziskovalci danes ne boste uspešni, pri tem kar zagovarjate, ne boste nikoli. Ministrstva, država, ne vedo, kam z denarjem. Znanost je izjemno neuspešna v komunikaciji z ministrstvom. Biti morate bolj ostri v pogovorih z izvršno oblastjo, zahtevati morate od predsednika Vlade!«*

Moderator okrogle mize, direktor ZRS Koper **prof. dr. Rado Pišot**, je ob koncu dogodka predstavil in strnil štiri pomembne izzive znanosti, ki so tudi zaključki današnje javne tribune:

»Mi se ne borimo za višje plače, mi se borimo le za plače, za socialno varnost, za stabilno financiranje, ki ga v Sloveniji ni. Potrebujemo zakone, ki nam bodo to omogočali in rešili napako v sistemu, saj smo očitno napaka v sistemu. To je naš prvi izziv. Drugič, v zakonodaji je treba jasno opredeliti, kaj je javna služba. Mi delamo javno in nimamo zagotovljenih sredstev, naše pogodbe pa so vezane na dolžino projektov, kar je velika težava. Tretji velik izziv je dialog z gospodarstvom, kjer moramo biti bolj konkretni, bolj agresivni. Iskati moramo pot do novih svetov in novih paradigem ter spremeniti razmišljanje. Naslednja točka je javno mnenje. Javnost ima relativno visoko mnenje o znanstvenikih in raziskovalcih, odločevalci in nosilci politik pa še vedno ne razumejo tega pomembnega vzvoda. Naslednji izziv je, da prepričamo javnost, da potrebujemo znanost. Očitno bo potreben ponoven shod, kajti kazalci za leto 2019 kažejo na ponoven upad javnih sredstev. Zavedamo se, da smo nezanimiva skupina z vidika političnih vplivov, računamo pa na prvega in najbolj poklicanega, to je predsednika vlade, ki mora prvi razumeti in skozi izvršno oblast in podporo v parlamentu doseči potrebne spremembe.«

Omizje je v Pretorsko palačo privabilo številne vidne predstavnike države, visokega šolstva, raziskovalne dejavnosti, gospodarstva in politike. Med prisotnimi so bili: državni sekretar na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport **dr. Jernej Štromajer**, direktor Agencije za raziskovalno dejavnost **dr. József Györkös**, rektor Univerze v Ljubljani (UL) **prof. dr. Igor Papič**, prorektor Univerze v Novi Gorici (UNG) **prof. dr. Mladen Franko**, predstavnik Univerze na Primorskem (UP), kar 14 direktorjev javnih raziskovalnih zavodov od 16-ih, **direktorja Arnesa in Izuma**, **predstavniki gospodarstva** ter **primorski poslanci državnega zbora**, ki so zastopali večino parlamentarnih strank.

